

SINIFIMDAKİ ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUK EĞİTİMCİ EĞİTİMİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNDEKİ DEĞİŞİKLİKLERE KATKISI*

Necate BAYKOÇ**, Duygu ÖZDEMİR***

ÖZ

Günümüzde üstün yetenekli çocuklar ve onların eğitimsel ihtiyaçları büyük önem taşımaktadır. Diğer normal gelişim gösteren çocuklarla birlikte aynı sınıf ortamlarında eğitim gören üstün yetenekli çocuklar, bu sınıf ortamlarında eğitimsel ve gelişimsel ihtiyaçlarına yönelik uygulamalardan yoksun kalmaktadırlar. Öğretmenler, sınıf uygulamalarını ve ders planlarını bu çocuklara göre farklılaştırabilmek konusunda bilgisiz ya da yetersiz kalmaktadırlar. Bu nedenle, öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar hakkında eğitimi çok önemlidir. Bu amaçla düzenlenen “Sınıftaki Üstün Yetenekli Çocuk Eğitimci Eğitimi”nde, öğretmenlere üstün yetenekli çocuklar hakkında 3 ayrı modülden oluşan eğitim verilmiştir. Bu çalışmada, eğitime katılan 20 öğretmenin eğitim öncesi ve sonrasında üstün yetenekli çocuklar ve onlara yönelik uygulamalar hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Çalışmanın amacı öğretmen görüşlerindeki değişiklikleri ortaya çıkarmaktır. İçerik analizi yöntemi ile ön görüşme ve son görüşme formları değerlendirilen öğretmen görüşlerindeki değişiklikler 4 ana kategoride toplanmıştır. Öğretmen görüşleri: “Sınıf İçi Eğitim Fırsatlarının Farkında Olma”, “Okul Dışı Eğitim-Yönlendirme Fırsatlarının Farkında Olma”, “Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkında Özgüven-Yeterlilik Görüşleri” “Sınıftaki Üstün Yetenekli Çocukları Belirleme”deki değişiklikler olarak ele alınmıştır. Bu çalışma, teori ve uygulamada var olan sınıflardaki üstün yetenekli çocuklara uygun eğitim sağlama sorununa çözüm önermesi bakımından önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Benzer çalışmalarla, öğretmenlere sınıflarındaki üstün yetenekli çocukları tanımalarını, sınıf içi ve okul dışı uygulamalar hakkında bilgilerini ve farkındalıklarını arttırmalarını sağlayacak bilimsel altyapılı eğitimlerin yaygın bir şekilde sağlanması ve bu eğitimlerin etkilikleri ile öğretmen ve öğrencileri üzerindeki etkilerinin incelenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: üstün yetenekli öğrenci, öğretmen, eğitim

EXPLORING THE EFFECTS OF “EDUCATION OF TEACHER ABOUT GIFTED STUDENT IN MY CLASSROOM” ON THE DIFFERENCES OF TEACHERS’ VIEWS

ABSTRACT

Nowadays, gifted students and their educational needs have great importance. Gifted students who are educated together with other random students are deprived of applications suitable for their educational and developmental needs. Teachers are not knowledgeable about or aware of how they can differentiate their lessons in

* 22-25 Eylül 2014 tarihlerinde İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen “4. Ulusal Üstün Zekalıların ve Yeteneklilerin Eğitimi Kongresi: Üstünler ve Gelecek” kongresinde kısa bir özeti sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi (Emekli), Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ankara- Türkiye, nbdonmez@gmail.com

*** Doktora Öğr., Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara-Türkiye, duyguaydemir@gmail.com

accordance with the needs of these students. Hence, education of teachers in terms of gifted students is crucial. "Education of Teacher about Gifted Students in My Classroom" was carried out based on this purpose and teachers were educated about gifted students with a program comprised of 3 modules. In this study, differences in the views of 20 teachers who participated in this education about gifted students and in-class and out-of-class applications for these students were analyzed. The aim of this study is to explore the differences of the teacher views. The differences of views from pre and post views in the forms were analyzed by means of content analysis and the data were collected in four main categories. In these categories, teacher views were handled as "Awareness of In-Class Practices", "Awareness of the Opportunities for Extra-Curricular Practices Out-of- School" "The Self Efficacy Competency about Gifted Students" and "Identifying Gifted Student in Classroom". This study fills a significant gap both in theory and practice by offering suggestions for the gifted education problems and providing an appropriate education. There is a need to conduct similar studies based on scientific solutions and analyze the effects and efficacy of these studies on students and teachers to identify and know the gifted students and to increase the awareness of and get knowledgeable about in and out-of class activities.

Keywords: *gifted student, teacher, education*

1. GİRİŞ

Son yıllarda, üstün yetenekli çocuklar ve bu çocukların okul ortamı içerisindeki sosyal, duygusal ve zihinsel ihtiyaçları sıkça gündeme gelmektedir. Bilindiği gibi, üstün yetenekli çocuklar zamanlarının büyük bir kısmını okul ortamlarında, diğer normal gelişim gösteren yaşlılarıyla bir arada geçirirler (Westberg, Archambault, Dobyns ve Salvin, 1993). Ancak bu okul ortamları, farklı zihinsel, duygusal ve sosyal aktivitelere gereksinim duyan üstün yetenekli çocuklar için bazı sınırlılıklara sahiptir. Şu bir gerçektir ki, okul müfredatları, program içerikleri ve sınıf uygulamalarının büyük bir kısmı normal gelişim gösteren ya da yavaş öğrenen öğrencilerin temel kazanımları anlamlandırılabilirliği üzerine yoğunlaşmaktadır (Chamberlin ve Chamberlin, 2010). Yaşlılarına göre hızlı öğrenebilen, farklı bakış açılarıyla kavramları ele alabilen, ilişkilendirebilen, akıl yürütebilen bu çocuklar (Baykoç, 2010) problemlere karşı da yaratıcı çözüm önerileri sunabilmektedirler. Fakat birçok üstün yetenekli çocuk normal sınıf ortamlarında sıkılmakta, fark edilemeden kaybolmakta (Diezmann ve Watters, 2003; Dimitriadis, 2011); hatta bu çocuklar olumsuz etiketlenmelerle karşı karşıya kalmaktadırlar (Baykoç, 2014). Ayrıca bu çocuklar, sınıfta öğrenilen kavramları diğer arkadaşlarından çok daha kısa sürede öğrendikleri için gereksiz tekrarlardan sıkılarak zaman zaman sınıf ortamını rahatsız edebilecek davranışlarda bulunabilmektedirler (Baykoç, 2010; Saunders, 2003; Seeley, 2004). Bu ve buna benzer sebeplerden dolayı, birçok öğretmen sınıflarındaki üstün yetenekli çocuklara yönelik farklılaştırılmış eğitim uygulamaları, öğretim yöntem ve teknikleri, sınıf yönetimi stratejileri gibi normal lisans eğitim programlarında yer almayan birçok pedagojik bilgiye ihtiyaç duymaktadır. Dünyada olduğu gibi ülkemizde de üstün yetenekli çocukları tanımak, onların ihtiyaç duyduğu eğitimsel süreçleri onlara sağlamak, ilgi ve yeteneklerini keşfetmek ve bu doğrultuda onlara farklılaştırılmış, zenginleştirilmiş ve hızlandırılmış eğitim fırsatları sunmak çok önemli bir ihtiyaçtır. Şu bir gerçektir ki, öğretmenler bu süreç içerisinde en kritik noktada yer almaktadırlar (Katerina, Maria, Polina, Maria, Constantinos ve Marios,

2010). Bu yüzden, üstün yetenekli çocukların eğitiminde asıl başlangıç noktası olarak onların en yakınında olan öğretmenlere değinmek ve onlara gerekli olan eğitimsel süreç ve materyalleri sağlamak olmalıdır.

Bu bağlamda, 2013-2014 eğitim döneminde sınıfında üstün yetenekli öğrencileri bulunan öğretmenlere Prof. Dr. Necate Baykoç Üstün Yetenekliler – Dahiler Enstitüsü tarafından 3 modülden oluşan “Sınıftaki Üstün Yetenekli Çocuk Öğretmen Eğitimi” programı uygulanmıştır. Bu programda, öğretmenlere sınıflarındaki üstün yetenekli öğrencileri tanımaları ve onların zihinsel, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarına yönelik uygulamalar sunabilmeleri için teorik ve uygulamalı eğitimler verilmiştir. Bu programa bağlı olarak, “Sınıftaki Üstün Yetenekli Çocuk” Öğretmen Eğitimi modül programlarının, eğitime katılan öğretmenlerin sınıflarındaki üstün yetenekli çocuklar hakkındaki görüşlerindeki değişiklikleri ortaya koymak amacıyla bu çalışma yürütülmüştür. Bu bağlamda, bu çalışmada aşağıda belirtilen araştırma sorularına cevap aranmıştır:

- Eğitimi tamamlayan öğretmenlerin üstün yetenekli çocukları tanımalarına ilişkin görüşlerindeki değişiklikler nelerdir?
- Eğitimi tamamlayan öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara uygulanabilecek sınıf içi uygulamalar hakkındaki görüşlerindeki değişiklikler nelerdir?
- Eğitimi tamamlayan öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklara uygulanabilecek sınıf dışı çözüm önerileri hakkındaki görüşlerindeki değişiklikler nelerdir?
- Eğitimi tamamlayan öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki özgüven ve yeterlilikleri hakkındaki görüşlerindeki değişiklikler nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. Eğitime katılan öğretmenlerden araştırma sorularına paralel soruların bulunduğu formları eğitim öncesinde doldurmaları istenmiştir. Ardından 3 modülden oluşan eğitimi alan öğretmenlerden eğitim sonrasında da aynı formu doldurmaları istenmiş ve formlarda bulunan veriler iki araştırmacı tarafından içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir.

2.1. Örneklem

Çalışma, Ankara, Muğla, Gaziantep illerinden katılan 6 rehber öğretmen, 4 okulöncesi öğretmen, 5 sınıf öğretmeni ve 5 branş öğretmeni olmak üzere toplam 20 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Eğitim modüllerine gönüllü katılmak isteyen ve 3 modülü de tamamlayan 8’i erkek, 12’si kadın olan öğretmenler bu çalışmanın örneklemine oluşturmaktadır.

2.2. Araştırma Süreci

“Sınıftaki Üstün Yetenekli Çocuk” öğretmen eğitimine katılacak olan öğretmenlerden eğitim öncesinde, ön görüşme amacıyla üstün yetenekli çocukların özellikleri, ihtiyaçları ve eğitimleri hakkındaki görüşleri ile sınıf ortamlarında kendilerinin bu çocuklar için ne gibi uygulamalar yaptıkları, bu çocukların sınıf ortamlarındaki akran ve öğretmen ilişkileri hakkında görüşleri alınmıştır. Ardından, 3 ayrı günlerde tam gün eğitimlerden oluşan 3 modüllük öğretmen eğitimi programı ile katılımcı öğretmenler eğitilmiştir. Modüllerde içerik olarak sunulan teorik ve uygulamalı bilgilere ilişkin detaylı bilgiler aşağıda şekildedir:

1. Modül: Üstün yetenekli çocukların gelişim özellikleri, sınıf içi davranış modelleri ve çözüm önerileri hakkında bilgilendirme eğitimi
 - Üstün yetenekli çocukların fiziksel gelişim özellikleri
 - Üstün yetenekli çocukların sosyal gelişim özellikleri
 - Üstün yetenekli çocukların duygusal gelişim özellikleri
 - Üstün yetenekli çocukların zihinsel gelişim özellikleri
 - Üstün yetenekli çocukların dil gelişim özellikleri
 - Üstün yetenekli çocukların eğitiminde sınıf içi karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri
 - Üstün yetenekli çocukların eğitiminde aile ile iletişimin önemi, ailede yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri
2. Modül: Sınıftaki üstün yetenekli çocuğum için derste ne yapabilirim, uygulamalar hakkında bilgilendirme eğitimi
 - Üstün yetenekli çocuklara yönelik dünyada kullanılan eğitim modelleri
 - Üstün yetenekli çocuklara yönelik Türkiye’de kullanılan eğitim modelleri
 - Üstün yetenekli çocuklara yönelik kaynaştırma uygulamalarında kullanılan teknikler
 - Üstün yetenekli çocuklara yönelik sınıf içi uygulanabilecek destek programlar-teorik ve uygulamalı paylaşımlar
 - Örnek sınıf içi vaka paylaşımları
 - Branşlara yönelik uygulama örnekleri
3. Modül: Sınıf içinde öğretmenler tarafından yapılan uygulamaların değerlendirilmesi
 - 1. ve 2. Modülde alınan eğitime yönelik, öğretmenlerin süreç boyunca sınıf içi üstün yetenekli çocukları tanılama ve uygulama örnekleri
 - Vaka paylaşımları
 - Öğretmenlerin uygulamalarına yönelik tartışma, sonuç ve öneriler

Yukarıda içerikleri hakkında detaylı bilgi verilen 3 modüllük eğitimi ve sınıf içi uygulamalarını tamamlayan öğretmenlerden eğitim sonrasında, son görüşme amacıyla ön görüşme formunda istenen aynı bilgiler tekrar toplanmıştır.

Veri toplama aracı olarak kullanılan öğretmen ön ve son görüşme formları önceden düzenlenen, açık uçlu sorulardan oluşmakta olup, öğretmenlerden aşağıda belirtilen örnek sorular ve benzerlerine karşı görüşlerini ifade etmeleri beklenmiştir.

- Üstün yetenekli öğrencilerin ihtiyaçları ve eğitimlerinin nasıl yapılması hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Normal sınıfların bu ihtiyaçlara cevap vermesi ve gelişimlerine katkısı hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Sınıf içi etkinlikleri planlarken üstün yetenekli öğrencilerle ilgili bölümlere yer veriyor musunuz?
- Ne tür etkinliklere yer veriyorsunuz? (Cevabınız evet ise)
- Üstün yetenekli öğrencilere okul dışı zamanlarda yaptırılması gereken araştırma, çalışma ve etkinlikler hakkında neler düşünüyorsunuz?
- Üstün yetenekli öğrencilerin sınıfta ve öğretim hayatlarında yaşadıkları olumsuzluklar hakkında neler düşünüyorsunuz?

2.3. Verilerin Analizi

Çalışma boyunca toplanan veriler nitel araştırma metotları kullanılarak değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin ön görüşme ve son görüşme formlarındaki görüşleri arasındaki farklılıklar içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Yapılan analizler sırasında kullanılan kodlamalar ile bu kodlar bir araya getirilerek anlamlı kategoriler elde edilmiş ve veriler yorumlanmıştır (Creswell, 2009). Bu süreç doğrultusunda gerçekleştirilen kodlama aşaması sonucunda, araştırma soru başlıklarına paralel kategoriler ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin eğitim öncesinde ve sonrasında görüşlerinde değişiklik olup olmaması ve değişikliğin hangi yönde olduğu bu kategorilere paralel olarak analiz edilmiştir. Verilerden elde edilen kategoriler 4 ana başlık halinde toplanmıştır. İlk kategori “Tanıma ve ihtiyaçlarının farkında olma”, ikinci kategori “sınıf içi eğitim uygulamalarının farkında olma”, üçüncü kategori “okul dışı eğitim-yönlendirme fırsatlarının farkında olma” ve son kategori ise “üstün yetenekli çocuklar hakkında özgüven-yeterlilik görüşleri” olarak belirlenmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Tanıma ve İhtiyaçlarının Farkında Olma

Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin üstün yetenekli öğrencileri tanıması ve ihtiyaçlarının farkında olması hakkındaki görüşlerinde belirgin farklılıklar ortaya çıkmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin eğitim öncesinde üstün yetenekli çocuklar ve onların ihtiyaçları hakkında çok kısıtlı bilgiye sahip iken eğitim sonrasında bu çocuklar hakkında detaylı bilgiye sahip oldukları görülmüştür. Eğitime katılan öğretmenlerden çoğu (12 öğretmen), eğitim öncesinde sınıflarında üstün yetenekli öğrenci olmadığını, var ise o çocuklara yönelik hiçbir bilgisi ve farkındalığı olmadığını ifade etmiştir. Ancak eğitim sonrasında tüm bu öğretmenler sınıfında var olan potansiyel ya da tanı koymuş üstün yetenekli öğrencileri öğrenmiş ya da farkında olduklarını ifade etmiştir. Örneğin,

K2 (ön görüşme): “Sınıfımda üstün yetenekli öğrenci olduğunu sanmıyorum.”

K2 (son görüşme): “Sınıfımda 2 tane üstün yetenekli öğrenci olduğunu rehberlik birimi sayesinde öğrendim.”

K17 (ön görüşme): “[Sınıfımda üstün yetenekli öğrenci] varsa da ben bilmiyorum.”

K17 (son görüşme): “Sınıflarımdan bir tanesinde tanılanmış üstün yetenekli öğrenci varmış. 5-A sınıftan iki öğrenciyi de velileri ile görüşerek teste yönlendirdim ve üstün yetenekli oldukları hakkında rapor aldık.”

Buna ek olarak aşağıda belirtilen cümleler ile kendilerini ifade eden bazı öğretmenler, sınıflarında olan/olabilecek olan üstün yetenekli çocukların gelişimsel ve davranışsal özellikleri hakkında bilgi sahibi olduklarını ve onları artık daha kolay tanıyabileceklerini ifade etmişlerdir.

K3: “Bu çocuklar hakkındaki farkındalığım arttı”

K7: “Bu konuda hiç bilgi sahibi değildim eskiden”

K6: “Sınıfımda üstün yetenekli çocuk olacağı aklıma gelmezdi, onları hep çok farklı okullarda hatta başka ülkelerde okuyan çocuklar sanırdım.”

3.2. Sınıf İçi Eğitim Fırsatlarının Farkında Olma

İkinci kategori “sınıf içi eğitim fırsatlarının farkında olma” başlığı altında toplanmış olup,

öğretmenlerin eğitim öncesinde, bu çocuklara sınıflarda uygulanabilecek farklılaştırılmış eğitim fırsatları, yöntem ve teknikler, aile eğitimi ve ilişkileri anlamında da kısıtlı bilgiye sahip olduklarını açığa çıkarmıştır. Örneğin,

K9: “Derste üstün yetenekli bir çocuk için ne yapılabileceğini bilmiyorum.”

K13: “Sınıf içinde o çocuğa bir şey yapılabileceğini sanmıyorum. Çocuğu bir yerlere yönlendirmek gerektiğini düşünüyorum. Bu eğitimde de bunu öğreneceğimi umuyorum.”

Ancak eğitim sonrasında öğretmenlerin bu bilgilere ulaştıkları ve sınıf içi uygulamalar hakkında farkındalıklarını ve bilgilerinin önemli ölçüde arttığı ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca, katılımcıların aşağıdaki ifadelerinden de anlaşıldığı gibi, eğitim sayesinde öğretmenler derslerini sınıflarında var olan üstün yetenekli öğrencilere ve onların ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik planlayarak tüm öğrencilerinin eğitim fırsatlarından kendi ihtiyaçları dahilinde yararlanabilmelerini sağlamışlardır.

K4: “Farklılaştırılmış öğretim üzerine ufkum genişledi. Derslerimi bu çocukların ilgisini daha çok çekecek şekilde farklılaştırıyorum artık.”

K1: “Sınıf içinde üstün yetenekli çocuğum için uygulayabileceğim yeni stratejiler öğrendim.”

K9: “Aslında ben, bilmeden bazı şeyleri doğru ve yerinde uyguluyordum. Artık tüm bunları tekrar gözden geçirip daha sistemli bir şekilde uyguluyorum sınıfta.”

K8: “Burada öğrendiklerimi sınıfta uyguladığımda diğer çocuklarımın da daha istekli ve yaratıcı olduklarını fark ettim”

K6: “Daha yaratıcı olmam gerektiğini ve daha çok şey araştırıp öğrenmem gerektiğin fark ettim.”

Tüm bunlara ek olarak, katılımcılar eğitim süresince edindiği bilgiler sayesinde sınıflarındaki üstün yetenekli çocuklara yönelik uygulama yapabilmeleri için farklı kurumlara ya da kurslara yönlendirmeleri gerektiği, kendilerinin ufak dokunuşlar ile normal ders planlarını bu çocuklara yönelik farklılaştırabileceklerini öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra, tüm bu bilgilere ulaşan ve bunları gerçekleştirmenin ne kadar basit ve pratik olduğunu fark eden öğretmenler K2 ve K20'nin de aşağıdaki örnekte belirttikleri gibi kendi ders işleyiş süreçlerinin bundan sonrası için farklılaşacağını, bunun yapılması gereken bir adım olduğunu ifade etmişlerdir.

K2: “Şimdi artık sınıftaki bu çocuklara için bir şey yapmazsam vicdanım rahat etmez.”

K20: “Sınıftaki kaynaştırma öğrencisi ya da normal öğrenciler neyse üstün yetenekli çocuk da onlar gibi kendilerine göre ilgilenilmesi gereken bir grupmuş. Bunu daha önce hiç düşünmemiştim. Bundan sonra derslerimi onları göz ardı etmeden planlamayı düşünüyorum.”

3.3. Okul Dışı Eğitim-Yönlendirme Fırsatlarının Farkında Olma

Eğitime katılan öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar için rehberlik, yönlendirme ve önerilebilecek okul dışı destek uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür. Katılan öğretmenlerden 13'ü okul dışında bu çocukları yönlendirebilecekleri tek kurum olarak Bilim ve Sanat Merkezleri'ni (BİLSEM) bildikleri, ancak, çocukları yönlendirmek adına gerekli olan bilgileri, prosedürleri, BİLSEMlerin içerikleri ve uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Diğer taraftan, 7 öğretmenin öğrencilerin Türkiye şartlarında okul eğitimlerine ek olarak, ücretsiz olarak devam edebilecekleri, öğretmen yönlendirmesi baz alınarak başvuru bu eğitim kurumları hakkında daha önce hiç bilgi

sahibi olmadıkları görülmüştür. Ancak, eğitim sonrasında tüm öğretmenlerin BİLSEMLER ve diğer uygun kurumlar hakkında da bilgi sahibi oldukları, var olan okul dışı destek uygulamalar hakkında da farkındalıklarının arttığı ortaya çıkmıştır. Diğer bir deyişle, eğitim öncesinde sınıflarında var olan, tanısı konmuş ya da konmamış üstün yetenekli öğrencileri ne şekilde yönlendirebilecekleri ve onların yararlanabilecekleri okul dışı destek programlar ve kurumlar hakkında bilgi sahibi olmayan öğretmenlerin bu konuda birçok bilgiye ulaştıkları görülmüştür. Örneğin bazı öğretmenler bu durumu şu şekilde ifade etmişlerdir: K6: “ Benden başka bu çocuklara destek olabilecek birçok kurum olduğunu öğrendim.” K3:“Üstün yetenekli çocuk ve eğitimi bir ekip işi olmalıymış, testlere ve okul dışı ve ek destek veren kurumlara yönlendirebilirmişim” K1: “Tüm süreçleri hakkında daha bilinçliyim artık” K14: “Daha önce rehberlik birimiyle böyle bir paylaşımda bulunmamıştım. Eğitim sürecince rehberlik öğretmenimiz ile birçok konuda paylaşımda bulunduk ve üstün yetenekli çocuğumuz hakkında şu anda artık çok iyi bir noktada olduğumuzu düşünüyoruz.”

3.4. Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkında Özgüven-Yeterlilik Görüşleri

Eğitime katılan öğretmen görüşlerindeki değişiklikler hakkındaki verilerden oluşan son kategori ise bu öğretmenlerin özgüven ve yeterlilik ifadelerindeki değişiklikler olarak ele alınmıştır. Öğretmenlerin tümü sınıflarındaki üstün yetenekli çocuklara ders içinde uygun fırsatları sunmak anlamında eğitim öncesinde kendilerini yeterli hissetmediklerini belirtmişlerdir. Ancak, 3 modülü tamamlayan öğretmenlerin, eğitim sonrasında bu konuda kendilerini yeterli ve güvenli hissettikleri saptanmıştır. Bir başka deyişle, bu eğitimin, eğitime katılan öğretmenlerin üstün yetenekli çocuklar hakkında özgüven-yeterlilik ifadelerini içeren görüşlerinde de olumlu yönde bir katkısı olduğu görülmüştür. Aşağıda verilen örnek öğretmen görüşlerindeki ifadeden de anlaşıldığı gibi, öğretmenler en azından kendi imkanları ve sınıfları dahilinde bu çocuklara yönelik kendilerini yeterli ve güvenli hissetmeye başlamışlardır.

K7 (önce): “Üstün yetenekli çocuklar konusunda gerekli donanıma sahip değilim.”

K7(sonra): “Bu konuda donanımlı olmak beni öğrencilerime daha da yakınlattırdı.”

K4 (önce): “Bu konuda kendimi yetersiz hissediyorum, çok bir bilgim yok.”

K4(sonra): “Birçok öğretmen arkadaşşıma bu konuda fikir veriyor, bildiklerimi aktarıyorum.”

K12:“Sınıfımdaki üstün yetenekli çocuğa karşı en azından nasıl yaklaşmam gerektiğini biliyorum artık.”

K1: “ O çocuğa ne yapılması gerektiğini, benim ne yapmam gerekir, rehber öğretmeni, aile ne yapmalı, bizlerin yetmediği noktalarda nerelere yönlendirmeliyiz artık tüm bunları biliyorum”

Hatta K5 ve K11’ in de aşağıda ifade ettiği gibi bu konu öğretmenlerin üzerinde daha fazla çalışma yapmak isteyecek kadar ilgilerini çekmiş ve bu alana yönelmelerini sağlamıştır.

K5:“Kendi açımdan, benim yeni ilgi alanlarım oluştu. Bu konu üzerine yüksek lisans tezimde çalışabilirim.”

K11: “Bu konuda bir blog açıp gerekli ve uygun bilgileri paylaşmayı düşünüyorum. Herkesin doğru bilgiye ulaşması bu çocuklar açısından çok önemli çünkü.”

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilindiği gibi, üstün zekalı ve yetenekli çocukların gelişimleri, öğrenme süreçleri ve öğrenme hızları, ilgi ve yetenek alanları normal gelişim gösteren çocuklardan çok farklıdır (Baykoç, 2011). Dolayısıyla, bu çocukların eğitimlerinde de farklılık gerekmektedir (Diezmann ve Watters, 2001; Freiman, 2000; Sriraman ve Sondergaard, 2009; Wilkins, Wilkins ve Oliver, 2006).

Ne yazık ki, birçok eğitmen ve öğretmen sınıflarındaki üstün yetenekli çocukları tanımak ve onlara ihtiyaç duydukları olanakları sağlamak ve yönlendirmek hakkında yeterli bilgiye sahip değildir. Bu nedenle birçok üstün yetenekli çocuk sınıflarda ihtiyaç duydukları, var olan potansiyellerini açığa çıkarmalarını sağlayacak uygulama ve etkinliklerden yoksun kalmakta, hatta kimisi sınıfın olumsuz davranış gösteren öğrencisi olarak etiketlenerek kaybolup gitmektedirler (Baykoç, 2010; Rotigel ve Fello, 2004). Bu yüzden günümüzde, üstün yetenekli çocuklarımızın sınıflarındaki eğitmen ve öğretmenlerimizin nitelikli akademik ve uygulamalı sınıf içi destek çalışmalarına ihtiyaç duyduğu görülmektedir.

Çalışma sonuçlarının da gösterdiği gibi, üstün yetenekli çocuklar hakkında öğretmenleri hem teorik hem de uygulamalı uygun programlarla eğitmek onların görüşlerinde ve sınıf içi uygulamalarda önemli adımlar atılmasını sağlamaktadır. Eğitilen tüm bu öğretmenlerin, sınıflarında fark ettikleri ve uygun eğitimleri sağladıkları üstün yetenekli çocukları düşündüğümüzde araştırmanın direk bulguları olan sınıflarındaki üstün yetenekli öğrencileri tanımaları, sınıf içi okul dışı eğitim fırsatları hakkında bilgilenmeleri ve kendilerini bu konuda yeterli ve güvenli hissetmeleri sağlanmış olunacaktır. Diğer taraftan, dolaylı yoldan sağladığı faydaları düşündüğümüzde, bu eğitimler sayesinde eğitilen öğretmenlerin, diğer öğretmenlere, okul yöneticilerine, birçok üstün yetenekli çocuğa ve bu çocukların ailelerine dokunabilmiş olunacağı aşikardır.

Bu sebeplerden dolayı, teorik ve pratikte bulunan bu eksiği kapatabilmek adına bilimsel tabanlı eğitimlerin öğretmenlere sunulması ve bu eğitimlerin öğretmenler ve öğrenciler üzerindeki etkilerinin gerek nitel gerekse nicel yöntemler yardımıyla incelenmesi önerilmektedir. Ayrıca, konu hakkında akademik ve uygulamalı alt yapılarıyla uzman ve yeterli olan eğitimciler ve kurumlar tarafından, gerek hizmet içi eğitim, gerekse ek eğitimler olarak öğretmenlerin sınıflarındaki üstün yetenekli öğrenciler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamak ve desteklemek çok önemlidir. Buna ek olarak, teorik zengin altyapılarla oluşturulmuş eğitim programları, öğretmenlere sunulup, geri dönüşleri ve etkileri hakkında bilimsel araştırmaların yapılması, değerlendirilmesi, pratik ve teoride geri dönüş sağlanması açısından önemlidir.

5. KAYNAKÇA

- Baykoç, N. ve Aydemir, D. (2014, Nisan). *NB ilgi yetenek alanları üstün yetenekliler haftasonu özel grup çalışmaları değerlendirmeleri*. ICECI 2014 Uluslararası Erken Çocuklukta Müdahale Kongresinde sunulan bildiri, Antalya.
- Baykoç, N. ve Aydemir, D. (2014, Nisan). *3 yaşındaki üstün yetenekli çocuklarda sayı algısı kavramı*. ICECI 2014 Uluslararası Erken Çocuklukta Müdahale Kongresinde sunulan bildiri, Antalya.
- Baykoç Dönmez, N. ve Aydemir, D. (2014) *Öğretmenin el kitabı*. NB Çocuk ve Genç Gelişim Enstitüsü Yayınları, ISBN-0002901.
- Baykoç Dönmez, N., Aydemir, D. ve Uyaroğlu, B. (2013). Analyzing the effectiveness of

- interest and ability domains weekend special group programs for gifted and talented students. *Elsevier-Procedia Social and Behavioral Sciences*, 89, 171-175.
- Baykoç Dönmez, N., Aydemir, D., Uyaroğlu, B. ve Akyol, Ç. (2012). A new dimension in education of Turkish children. *Elsevier Procedia Social and Behavioral Sciences*, 47, 2005-200
- Baykoç Dönmez, N. ve Uyaroglu, B. (2011, Temmuz). *NB interest and ability domains development program*. The International Centre for Innovation in Education . Excellence in Education-Giftedness,Creavity and Development Kongresinde sunulan bildiri, İstanbul.
- Baykoç Dönmez, N. (Ed.). (2011). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim*. Ankara: Eğiten Kitap Yayınevi.
- Baykoç Dönmez, N. (Ed.). (2010). *Öğretmenlik programları için özel eğitim*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2009). *Qualitative inquiry and research design:Choosing among five traditions* (3rd Ed.) Thousan Oaks, CA: Sage.
- Diezmann, C. M., & Watters, J. (2001). The collaboration of mathematically gifted students on challenging tasks. *Journal for the Education of the Gifted*, 25, 7-31.
- Chamberlin, S. A. (2002). Analysis of interest during and after model. *Children*, 37(4), 1-8.
- Dimitriadis, C. (2011). Provision for mathematically gifted children in eliciting activities: A comparison of gifted and general population students. *Dissertation Abstracts International*, 64, 23-79.
- Freeman, J. (2000) Families: the essential context for gifts and talents, in: K. gifted students on challenging tasks. *Journal for the Education of the Gifted*, 25, 7-31.
- Katerina, K., Maria K., Polina, I., Maria, E., Constantinos, C.,& Marios, P. (2010). Perceptions on teaching the mathematically gifted. In V. Durand-Guerrier, S. Soury-Lavergne & F. Arzarello (Eds.), *Proceedings of the Sixth Congress of the European Society for Research in Mathematics Education* (pp.1781-1790). Lyon: Institut National de Recherche PédagogiqueKrutetski.
- Rotigel, J. V., & Fello, S. (2004). Mathematically gifted students: How can Saunders, C.L. (2003). Case study: A gifted child at risk. *The Journal of Secondary Gifted Education*, 14(2), 100-106.
- Seeley, K. (2004). Gifted and talented students at risk. *Focus on Exceptional*
- Sriraman, B., & Sondergaard, B. (2009). On bringing interdisciplinary ideas to gifted education. In S. Larisa (Ed.), *International handbook on giftedness* (pp 1235-1256). Springer Netherlands.
- Van de Walle, J., Karp, K. S., & Bay-Williams, J. M. (2013). Elementary and we meet their needs? *Gifted Child Today*, 27(4), 46-51.
- Westberg, K. L., Archambault, F. X., Dobyns, S. M., & Salvin, T. J. (1993). *An observational study of instructional and curricular practices used with gifted and talented students in regular classrooms*. Storrs: The National Research Center on the Gifted and Talented.
- Wilkins, M. M., Wilkins, J. L. M., & Oliver, T. (2006). Differentiating the curriculum for elementary gifted mathematics students. *Teaching Children Mathematics*, 13(1), 6-13.

